

አዲስ ኪዳን

(New Testament)

27 መጽሐፍት

ቅ ታሪክ መጽሐፍት

(Historic Books)

• የማቴዎስ ወንጌል /50-60 ዓ.ም/

○ የኢየሱስ ክርስቶስ ደቀመዝሙር የሆነው ማቴዎስ በአንጻራዊ ከተማ ጽፏል። የኢየሱስን መሪነት እና ንጉስነት ለመግለጽ ተጽፏል።

• የማርቆስ ወንጌል /50-60 ዓ.ም/

○ የጴጥሮስ ቅርብ ዓደኛ የሆነው ማርቆስ በሮም ከተማ ጽፏል። ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን ለማሳወቅ ተጽፏል።

• የሉቃስ ወንጌል /59-63 ዓ.ም/

○ የጳውሎስ የቅርብ ዓደኛ ሉቃስ በአንጻራዊ ከተማ ጽፏል። ኢየሱስ የሰው ዘር ሁሉ አዳኝ መሆኑን ይናገራል።

• የዮሐንስ ወንጌል /95-97 ዓ.ም/

○ የኢየሱስ ክርስቶስ ደቀመዝሙር የሆነው ዮሐንስ በኤፌሶን ከተማ ጽፏል። ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን እና እራሱ እግዚአብሔር መሆኑን ያሳያል።

• የሐዋርያት ስራ /62-65 ዓ.ም/

○ የሉቃስ ወንጌል ጸሐፊ ሉቃስ በሮም ከተማ ጽፏል። የእግዚአብሔር መልዕክት በሐዋርያቱ አማካኝነት እንዴት ወደ አለም እንደተሰራጨ እና ክርስቲያናዊ ህይወትን ያሳያል።

ቅ የጳውሎስ መልዕክቶች

(Paul's Epistles)

• የሮሜ መልዕክት /56-58 ዓ.ም/

○ ሐዋርያው ጳውሎስ በቆሮንቶስ ከተማ ጽፏል። የጌታ የማዳን እቅድ ለአህዛብም እንደነበረና በጸጋው እንጂ በስራቸው እንደማይደኑ ለማሳወቅ የተጻፈ ደብዳቤ ነው።

• ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች 1 እና 2 /54-56 ዓ.ም/

○ ሐዋርያው ጳውሎስ የመጀመሪያውን መልዕክት በኤፌሶን ከተማ ሁለተኛውን መልዕክት በመቄዶኒያ ከተማ ጽፏል። በቤተክርስቲያን ውስጥ የነበረውን ብልሹ ተግባር ለመገሰጽ እና ከተግባራቸው ከተመለሱ ቡሃላ ለማመስገን እንዲሁም የስህተት አስተምህሮዎችን ለማሳየት ጽፏል።

● ወደ ገላቲያ ሰዎች /45-50 ዓ.ም/

- ሐዋርያው ጳውሎስ በኤፌሶን ከተማ ጽፎታል። የሐሰት ትምህርትን በመቃወም በጸጋ ብቻ የሚገኝ አዲስ ህይወትን ያሳያል።

● ወደ ኤፌሶን ሰዎች /60-63 ዓ.ም/

- ሐዋርያው ጳውሎስ በሮም ከተማ ጽፎታል። የእግዚአብሔርን የዘላለም እቅድ የሚገልጽ መልዕክት ነው።

● ወደ ፊልጵስቶስ ሰዎች /60-62 ዓ.ም/

- ሐዋርያው ጳውሎስ በሮም ከተማ ጽፎታል። የምስጋና መልዕክትን፣ ክርስቲያናዊ ህይወትን እና የተሳሳተ ትምህርትን የሚያሳይ መልዕክት ነው።

● ወደ ቆላስይስ ሰዎች /60-62 ዓ.ም/

- ሐዋርያው ጳውሎስ በሮም ከተማ ጽፎታል። ይህ መልዕክት የ ክርስቶስን የበላይነት እና ፍጹም ብቃት በማሳየት የስህተት ትምህርትን ይቃወማል።

● ወደ ተስሎንቄ ሰዎች 1 እና 2 /51-52 ዓ.ም/

- ሐዋርያው ጳውሎስ በቆሮንቶስ ከተማ ጽፎታል። ስለአማኞች መጽናናት፣ ስለመጨረሻው ዘመን እና ስለኢየሱስ ዳግም ምጽአት የተጻፈ መልዕክት ነው።

● ወደ ጢሞቴዎስ 1 እና 2 /63-67 ዓ.ም/

- ሐዋርያው ጳውሎስ የመጀመሪያውን መልዕክት ከ63 67 ዓ.ም በኤፌሶን ስላለው የሐሰት ትምህርት ለጢሞቴዎስ ሐላፊነት እየሰጠ ይነግረዋል። በሁለተኛው መልዕክት ደግሞ 66-67 ዓ.ም በሁሉም ሁኔታ ውስጥ ለጌታ ታማኝ መሆንን ይነግረዋል። ሁለቱን በሮም ከተማ ጽፏቸዋል።

● ወደ ቲቶ /63-66 ዓ.ም/

- ሐዋርያው ጳውሎስ በቆሮንቶስ ከተማ ጽፎታል። ቲቶ በሚያገለግልበት ጊዜ ስለተነሱበት ተቃውሞዎች ተቋቁሞ ማለፍ እንዲችል እና እንዲጠነከር ጽፎለታል።

● ወደ ፊልሞና /60-62 ዓ.ም/

- ሐዋርያው ጳውሎስ በኤፌሶን ከተማ ጽፎታል። ወደ ጌታ ሊመለስ ፍቃደኛ የነበረውን ወንጀለኛ ሰው እንደ ወንድሙ እንዲቀበለው ይለምነዋል።

● ወደ ዕብራውያን /67-70 ዓ.ም/

- የዕብራውያን ጸሐፊ ማንነት ባይታወቅም ጳውሎስ ነው ተብሎ ይገመታል። በእየሩሳሌም ከተማ ተጽፏል። በብሉይ ኪዳን ከነበሩ አባቶች እና ስረዐት የላቀውን የእግዚአብሔርን መገለጥ እርሱም ክርስቶስን ይተርካል።

□ ሌሎች መልዕኾች

(Other Epistles)

• የያዕቆብ መልዕኾት /45-50 ዓ.ም/

- የኢየሱስ የስጋ ወንድም የሆነው ያዕቆብ በእየሩሳሌም ከተማ ለአይሁድ ክርስቲያኖች የጻፈው መልዕኾት ነው። ህያው የሆነ የክርስትና ህይወት ላይ ያተኩራል።

• የጴጥሮስ መልዕኾት 1 እና 2 /63-65 ዓ.ም/

- የኢየሱስ ደቀመዝሙር የሆነው ጴጥሮስ በባቢሎን [የሮም ምዕናባዊ ምሳሌ] ከተማ ለተበተኑ ቅዱሳን ጽፏቸዋል። በመጀመሪያው መልዕኾት ክርስትና ውስጥ ስላለ ስደት እና ምክሮችን ሲናገር በሁለተኛው ደግሞ ከሐሰተኛ ትምህርት ስለመጠበቅ ይናገራል።

• የዮሐንስ መልዕኾት 1፣2 እና 3 /90-95 ዓ.ም/

- የዮሐንስ ወንጌል ጸሐፊ ዮሐንስ ኤፌሶን ከተማ ውስጥ ጽፏቸዋል። በዘመኑ ስለነበረው የሐሰት ትምህርት እና ስለተበላሸው ስረዐት የሚናገሩ መልዕኾቶች ናቸው።

• የይሁዳ መልዕኾት /68-70 ዓ.ም/

- የያዕቆብ ወንድም እንዲሁም የኢየሱስ ወንድም የሆነው ይሁዳ ጽፏል። ስለድነት የነበረውን የተሳሳተ ትምህርት በመቃወም እና እንዲቋቋሙ በማበረታታት የተጻፈ መልዕኾት ነው።

□ አጾቀለምሲስ

(Apocalypse)

• የዮሐንስ ራዕይ /95-96 ዓ.ም/

- የዮሐንስ ወንጌል ጸሐፊ ዮሐንስ ይህንን የራዕይ መጽሐፍ ጽፏል። በእስያ ለሚገኙ 7 ቤተክርስቲያናት ለሚመጣው መከራ ተዘጅተው ጸንተው በመቆም ክርስቶስን እንዲጠብቁ ያሳስባቸዋል።